

ФОРМУВАННЯ ВОКАЛЬНО-СЦЕНІЧНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА-МУЗИКАНТА

У статті розглянуто дефініцію «вокально-сценічна культура», проаналізовано стан досліджуваної проблеми в педагогічній теорії й практиці. Закцентовано увагу на методичних принципах формування вокально-сценічної культури майбутнього педагога-музиканта і запропоновано інтерактивний підхід як один з необхідних у сенсі підготовки конкурентоспроможного фахівця.

Ключові слова: вокально-сценічна культура, професійні компетенції, методи, форми, вокальна підготовка.

The article examines the definition of "vocal and stage culture", analyzes the state of the research problem in pedagogical theory and practice. Attention is focused on the methodical principles of the formation of the vocal and stage culture of the future teacher-musician and an interactive approach is proposed as one of the necessary in the sense of training a competitive specialist.

Keywords: vocal and stage culture, professional competences, methods, forms, vocal training.

В сучасних умовах, в період важливих і трагічних історичних подій вища мистецька освіта посідає одне з головних місць у культуротворенні України. Адже, як відомо, рівень розвитку кожної країни визначається її культурною обізнаністю. І особливу роль в цьому має саме вокальне мистецтво, яке торкається глибинних почуттів, розкриває найпотаємніші емоції, впливаючи на самосвідомість особистості.

Відповідно, дуже важлива роль належить майбутнім педагогам-музикантам, діяльність яких буде спрямована на формування особистості учня, його духовного й творчого потенціалу.

Однією зі складових професійної компетентності майбутнього педагога-музиканта, є сценічна культура, яка «дає змогу залучати учнів до цінностей мистецтва, мистецького досвіду людства й окремого етносу на основі здатності інтерпретувати та сценічно представляти музичні образи, «розкодовувати» художньо-естетичну образність музичних творів у співвіднесенні із сучасною дійсністю, естетичними цінностями, етичною парадигмою світосприйняття окремої особистості та філософією суспільного буття сучасності» [3, с.46]

Саме тому вивчення питання формування вокально-сценічної культури майбутніх педагогів-музикантів є актуальним, адже це розкриває великі можливості для майбутнього фахівця, розкриває його творчий потенціал, визначає шлях подальшого професійного зростання, тощо.

Окресленій проблемі присвячено низку теоретичних праць і науково-педагогічних досліджень, серед яких роботи Н. Гребенюк, С. Гмиріної, Н. Гунько, О. Довгань, О. Катрич, Т. Ткаченко та ін.. Всі вони розглядають загальні питання формування професійної компетентності майбутніх педагогів-музикантів і окремі питання формування вокально-сценічної майстерності. Але деякі аспекти ще потребують докладного розгляду й обґрунтування, що також підкреслює значимість даної статті.

Звернемось до дефініції «вокально-сценічна культура», яка є інтегрованим поняттям. За визначенням В. І. Вігули: «...це комплексна система здібностей, якостей та вмінь в галузі музичного мистецтва... та використання свого художнього потенціалу для успішного саморозвитку» [1, с.169].

Дослідниця Т. Ткаченко вважає, що вокально-сценічна культура представляє собою «сукупність процесів та явищ духовно-практичної діяльності по створенню, освоєнню,

розповсюдженню творів вокально-сценічного мистецтва та має вияв у професійно-педагогічній діяльності» [5, с.61]

Науковці зазначають, що основу вокально-сценічної культури співака складають наступні структурні компоненти:

- мотиваційний – зацікавленість виконавським процесом, прагнення до саморозвитку, до пізнання, до самовдосконалення;
- когнітивний – розкриття власних потенційних ресурсів, здатність відтворювати художній образ у власній свідомості, наявність певного вокально-сценічного досвіду;
- творчий – художнє бачення-розуміння образу і вміння його інтерпретувати у відповідності до музично-стильових традицій та відчуття аудиторії.

На нашу думку, вокально-сценічна культура майбутнього педагога-музиканта – це одна із складових його професійної компетентності, яка передбачає наявність певних знань, умінь і навичок щодо сценічного перевтілення, розкриття його творчого потенціалу, здатність до власної інтерпретації вокальних творів в першу чергу перед учнівською аудиторією.

Формування вокально-сценічної культури є організованим педагогічним процесом, спрямованим на навчання здобувачів вищої музичної освіти у виконавському процесі яскраво і повноцінно втілювати художній образ. Тут, в першу чергу, будуть задіяні дві сторони пізнання – інтелектуальна й емоційна, які в свою чергу є основою гармонійного розвитку особистості. Крім того, важливе значення має й розвиток акторських здібностей, які В. Мозговий визначає як «...здатність комунікативного впливу на публіку шляхом зовнішнього вираження артистом внутрішнього змісту художнього образу на основі сценічного перевтілення» [4, с. 444].

Щодо методики формування вокально-сценічної культури нам особливо імпонує розробка Н. Косінської, яка має поетапний характер – спонукально-мотиваційний, інформаційний та творчо-рефлексивний етапи [3]. Дослідниця наголошує, що це передбачає оновлення змісту вокальних дисциплін, яке спрямоване на посилення гуманістичної функції змісту вокальної підготовки на основі реалізації ціннісних смислів музичного мистецтва, на стимулювання творчої самореалізації майбутнього педагога-музиканта в соціокультурній вокальній діяльності [3]. Також Н. Косінська акцентує увагу на індивідуальному підході в процесі навчання, на принципах систематизації, цілісності, науковості тощо.

Успішне вирішення завдань формування вокально-сценічної культури педагога-музиканта передбачає створення відповідних педагогічних умов. А саме: створення творчої атмосфери на заняттях, стимулювання мотивації майбутніх фахівців до вдосконалення вокально-сценічної культури, інтеграція індивідуально-аудиторної роботи та концертної діяльності. Реалізація цих педагогічних умов забезпечується методами пошуково-пізнавального характеру, емоційно-образної концентрації, рефлексивного осмислення власних думок і почуттів при виконанні вокальних творів [3].

На наш погляд, доречно буде додати інтерактивні методи у роботі над формуванням сценічно-виконавської культури вокалістів, які виключають домінування одного учасника навчального процесу над іншим. Тут діє принцип активної діалогічної взаємодії викладача і студента – майбутнього педагога. Саме цей принцип вивільнить творчий процес, що підвищить ступінь особистісного зростання майбутнього педагога, дасть поштовх стрімкому розвитку необхідних професійних якостей і, зокрема, вокально-сценічної культури.

Висновки. Формування вокально-сценічної культури відбувається поступово і вимагає постійної цілеспрямованої роботи із застосуванням різних методів і форм роботи, зокрема інтерактивних, які спроможні забезпечити успішність у формуванні вокально-сценічної культури, як однієї із складових професійної компетентності майбутнього педагога-музиканта. Це є необхідним в сенсі підготовки конкурентоспроможного фахівця,

який зможе на високому професійному рівні здійснювати як вокально-сценічну, так і педагогічну діяльність.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Вігула В.І., Ганулич Т.Ю., Цанько Є.В., Карбованець О.О. Проблема сценічної культури в аматорському вокально-інструментальному колективі. Вісник академії керівних кадрів культури і мистецтв. 2021. №4. Київ. С.168-177
2. Згурська Н. М. Формування музично-виконавської культури майбутнього вчителя : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02. Київ, 2001. 16 с.
3. Косінська Н.Л. Методологічні основи формування сценічно-образної культури майбутніх учителів музичного мистецтва. Естетика і етика педагогічної дії. К., 2017. № 16. С. 45–55.
4. Мозговий В.Л., Кедіс О.Ю. Артистизм у сучасному вокальному мистецтві. *Молодий вчений*, № 4 (56). 2018. С.443-445
5. Ткаченко Т. В. Формування вокально-сценічної культури студентів мистецьких факультетів педагогічних вузів: монографія. Харків: ХНПУ. 2016. 316с.

Рекомендує до друку науковий керівник доцент Гунько Н.О.